

MUNI
MED

Transkulturní ošetrovatelství

PhDr. Natália Beharková, Ph.D.

MIKTO031p

Transkulturní ošetrovatelství - přednáška

– Kolokvium (účast ve výuce, diskuse) – 2 kr.

Osnova přednášky

- Multi/transkulturní historický kontext v ČR
- Péče o P/K v transkulturním pojetí
- Specifika komunikace
- Vybrané etnické, národnostní a náboženské skupiny – základní charakteristika a specifika péče ve zdravotnictví

Doporučená literatura

- IVANOVÁ, Kateřina, Lenka ŠPIRUDOVÁ a Jana KUTNOHORSKÁ. *Multikulturní ošetřovatelství 1*. 1. vyd. Praha: Grada, 2005. 248 s. ISBN 8024712121.
- RYŠLINKOVÁ, Markéta. *Česká sestra v arabském světě : multikulturní ošetřovatelství v praxi*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. 123 s. ISBN 9788024728568.
- HÁJEK, Marcel a Charif BAHBOUH. *Muslimský pacient : principy diagnostiky, terapie a komunikace : manuál o zásadách medicínského přístupu pro české či slovenské lékaře a zdravotníky praktikující v zemích islámu*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2016. 199 stran. ISBN 9788024756318.
- ŠPIRUDOVÁ, Lenka. *Multikulturní ošetřovatelství 2*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006. 248 s. ISBN 802471213X.
- KUTNOHORSKÁ, Jana. *Multikulturní ošetřovatelství pro praxi*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2013. 160 s. ISBN 9788024744131.

Historický kontext

50 léta obor multikulturní ošetrovatelství

60 léta kulturně specifická péče= péče „šitá na míru“ uzpůsobená potřebám dané kultury

80 léta pojem transkulturní ošetrovatelství

1974 Společnost pro transkulturní ošetrovatelství „Mnoho kultur- jeden svět“

1989 certifikace sester

Multi/transkulturní historický kontext v ČR

- 1989 otevření hranic ČSSR
- Migrace obyvatelstva
- Eurointegrace
- Integrace cizinců nejen z třetích zemích

Etnické klima – postoje a představy české společnosti o soužití s etnickými komunitami (Gabal, I. 1999, sociolog)

- odmítavé stanovisko k cizincům (xenofobie, nárůst kriminality...)
- diferencovaný postoj k národnosti a rase (preference Slováci, Němci, Francouzi... & Rusi, Ukrajinci, Asiati, Arabové a Romové)
- asimilace

Východiska transkulturního aspektu ve zdravotnictví

- Deklarace lidských práv a svobod
- Mezinárodní a Evropské úmluvy (OSN, EU, WHO...)
- Zákony dané země
- Etické principy a kodexy
- Práva P/K
- Holistické pojetí

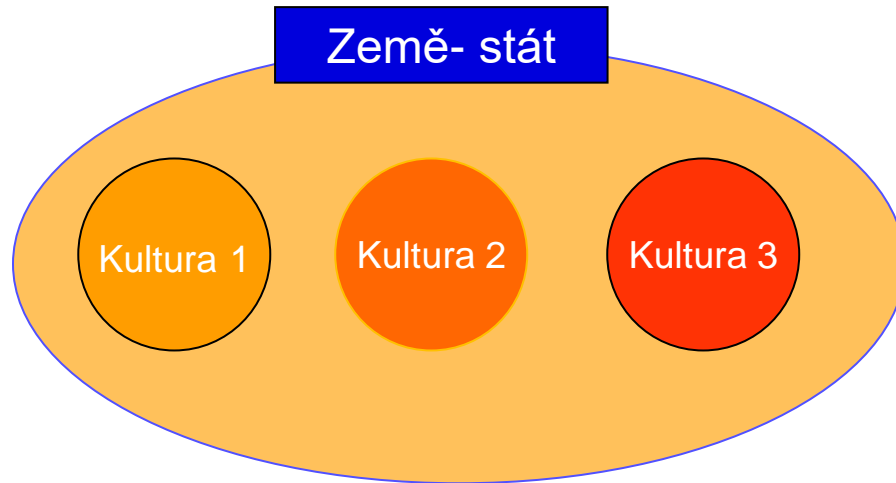
Evropská porada SZO o právech pacientů (Amsterdam, 28.-30. 3. 1994)

dokument

Principy práv pacientů v Evropě: Všeobecný rámec

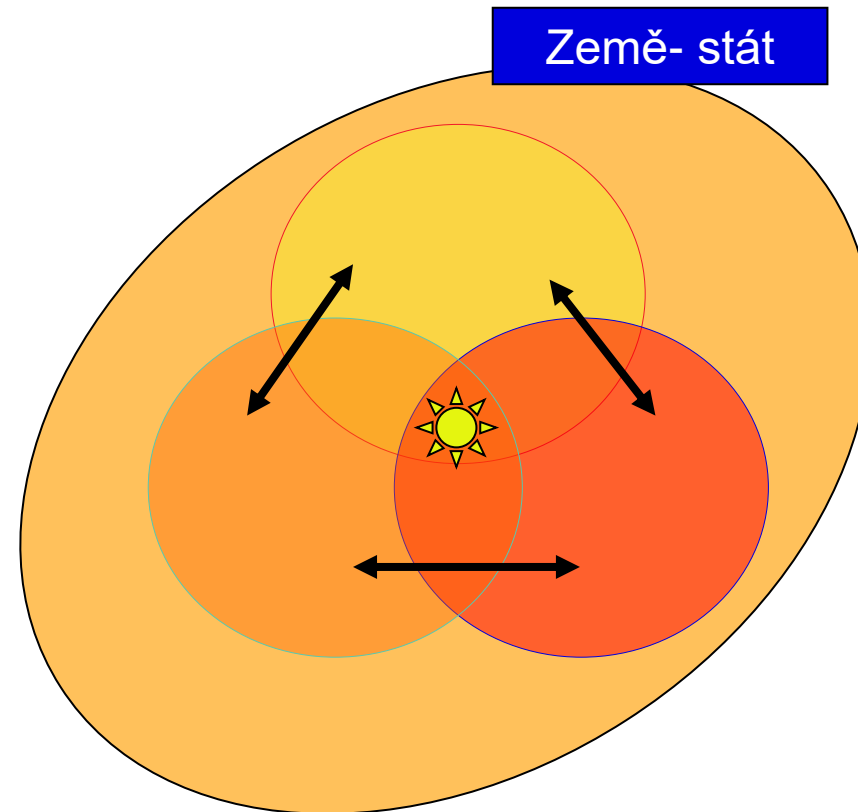
- o.i. na několika místech zdůrazněno- při poskytování zdravotnické péče *musíme respektovat kulturu pacienta*.
- ...*Každý má právo*, aby byly respektovány jeho morální a kulturní hodnoty, náboženské a filozofické přesvědčení
- ...*Informace* se musí pacientovi podávat způsobem vhodným pro jeho možnost pochopit ji, je nutné omezit na minimum technickou terminologii. Když pacient neovládá jazyk, v němž se s ním komunikuje, je třeba zajistit vhodnou interpretaci (překlad)
- ...Pacienti mají právo, aby se s nimi zacházelo *důstojně* ve vztahu k jejich diagnóze, léčbě a ošetření a to při respektování jejich kultury a žebříčku hodnot.

Multikulturní

Zobrazení pojmu „multikulturalismus“
(Domening, 2001, Legeewie, 1991)

Transkulturní

Fáze kulturního šoku

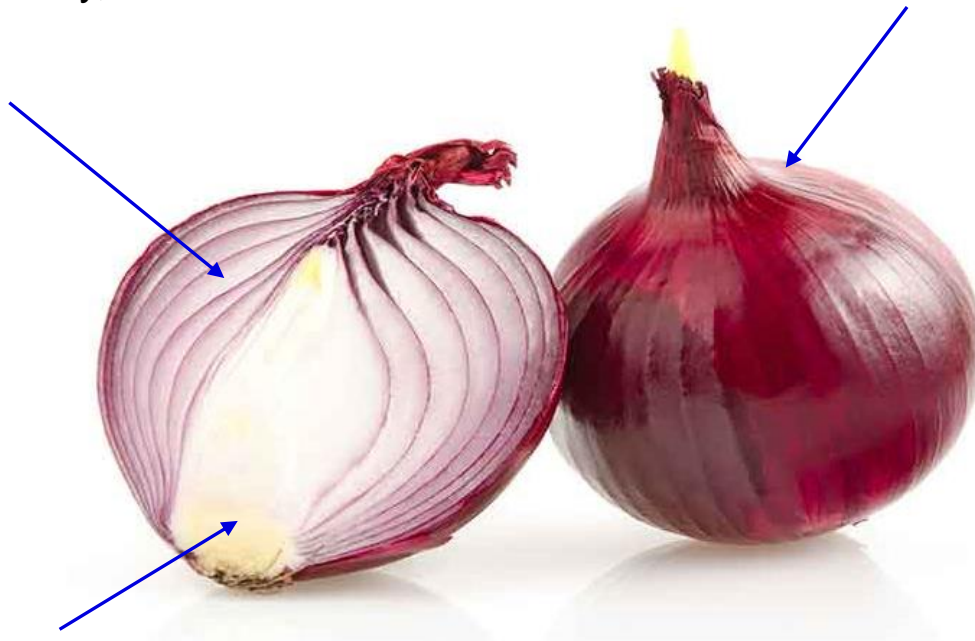
- termín pro popsání pocitů dezorientace a stresu, jež prožívají lidé vstupující do neznámého kulturního prostředí
- je způsoben nečekanými nebo překvapujícími zjištěními, která jsou vyvolána kontaktem s cizí a neznámou kulturou
- *Fascinace* – novou kulturou a novými lidmi.
- *Krize* – vznikající problémy se stupňují, život v jiné kultuře se stává být složitý.
- *Poznání* – učení se komunikace a poznávání pravidel nové kultury.
- *Přizpůsobení se* – člověk se opět těší z nové kultury a váží si ji

Kultura a její význam

- nezbytná součást lidského života
- souhrn názorů, přesvědčení a praktik, kt. šíří sami lidi a kt. přecházejí z jedné generace na druhou.

Normy a hodnoty, dobro a zlo

Kulturní produkty: řeč, výživa, oblékání, architektura

Základní hodnoty, otázky existence

Antropologické dělení:

Materiální - objekty (oblečení, umění, religiózní předměty) a způsoby jejich použití

Nemateriální - (duchovní) - souhrn přesvědčení, zvyk, jazyk...

neměnný soubor představ o člověku nebo skupině lidí, který významně ovlivňuje vnímání, hodnocení i postoje vůči nim.

špatné V nedostat. info

- všichni účetní jsou nudní a právníci jsou podvodníci
- úředníci jsou neochotní
- peníze jsou zlé
- Japonské automobily jsou nejkvalitnější
- Židé jsou nejvíce mazaní
- Briti, Francouzi ...

Jak se zbavit stereotypů?

- změna obvyklého pohledu na svět
- odmítnutí urychleného soudu
- zamyslet se: Je to vskutku pravda?
- udělat si vlastních názorů

Předsudek

- zakořeněný úsudek/názor, kt. **není založen na spolehlivém poznání, ale na pouhém mínění či předpokladu**, obvykle vychází z neoprávněného zobecnění nebo jiného zjednodušení zkušenosti;
- znamená smýšlet o ostatních špatně bez náležitého opodstatnění;
- předpojatost/názorová strnulost, kt. je charakteristická **emočně nabitým a kriticky nezhodnoceným úsudkem a následně plynoucího postoje jedince či skupin**. Z hlediska zaměření lze předsudky dělit na pro a proti;
- postoje a názory, kt. si osvojujeme nenápadně pod vlivem okolí V převzato od „authority“

Předsudek

Pozitivní

- Lepší charakter mají osoby s vyšší inteligencí
- Lidé s vráskami kolem očí jsou veselé povahy

Negativní

- Ženy neumí zaparkovat
- Ženy mají nižší inteligenci než muži.
- Muži nejsou schopni dělat dvě věci naráz.

Xenofobie vzrůstá, když se sociální skupina ocitá v sociální, ekonom. či politické krizi

Rasismus - teorie a ideologie hierarchizující sociální skupiny podle rasového klíče

Zelená kniha <https://www.youtube.com/watch?v=pT8762YCLFI>

Skrytá čísla <https://www.youtube.com/watch?v=94er7ptt-cg>

Diskriminace - (lat. *discriminare* = rozlišovat) termín označující nějaké rozlišování, nejčastěji používáno v negativním významu rozlišování lidí na základě příslušnosti k nějaké obecné skupině bez ohledu na schopnosti konkrétního jedince (diskriminaci na základě rasy, náboženského přesvědčení, politického přesvědčení, pohlaví, věku...)

Migrace

Legální
Nelegální

- „Migrace je definována jako přesun jednotlivců i skupin v prostoru.“ (MV ČR, Terminologický slovník)
- má přímý dopad na demografický vývin, socio-ekonomické, ale i kulturní změny obyvatel jednotlivých zemí.
- Negativa - z hlediska bezpečnosti;
- Pozitiva - mohou řešit situaci dané společnosti (např. uplatnění se na trhu práce v chybějících oblastech, ovlivnění nepříznivé demografické situace aj.)

Uprchlík

- osoba, kt. „**SE NACHÁZÍ MIMO SVOU VLAST A MÁ OPRÁVNĚNÉ OBAVY PŘED PRONÁSLEDOVÁNÍM Z DŮVODŮ**
- RASOVÝCH,
- NÁBOŽENSKÝCH,
- nebo NÁRODNOSTNÍCH,
- nebo Z DŮVODŮ PŘÍSLUŠNOSTI K URČITÝM SPOLEČENSKÝM VRSTVÁM,
- nebo I ZASTÁVÁNÍ URČITÝCH POLITICKÝCH NÁZORŮ, JE NESCHOPNA PŘIJMOUT,
- nebo VZHLEDEM KE SHORA UVEDENÝM OBAVÁM, ODMÍTÁ OCHRANU SVÉ VLASTI...“

Cizinec

Dle ustanovení zákona (§1, zák. č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR):

- cizincem se rozumí **fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, včetně občana Evropské unie.**
- Jinak řečeno - za cizince jsou v České republice považovány osoby s jiným než českým státním občanstvím, osoby bez státního občanství a rovněž osoby s více občanstvími, z nichž žádné není státním občanstvím ČR.

Národnostní a etnické menšiny v ČR

zákon č. 273/2001 Sb. O právech příslušníků národnostních menšin

§ 2

NÁRODNOSTNÍ MENŠINA

je společenství občanů ČR žijících na území současné České republiky, kteří **se odlišují od ostatních občanů zpravidla společným etnickým původem, jazykem, kulturou, tradicemi, tvoří početní menšinu obyvatelstva a zároveň projevují vůli být považováni za národnostní menšinu za účelem společného úsilí o zachování a rozvoj vlastní svébytnosti, jazyka a kultury** a zároveň za účelem vyjádření a ochrany zájmů jejich společenství, které se historicky vytvořilo.

Příslušníkem národnostní menšiny je **občan ČR**, který se **hlásí k jiné než české společnosti** a projevuje přání být považován za příslušníka národnostní menšiny spolu s dalšími, kteří se hlásí ke stejné národnosti.

Základní charakteristiky národnostní menšiny:

- Skupina občanů ČR
- Od majoritní skupiny se odlišují původem, počtem, kulturou, jazykem, tradicemi
- Spojuje je úsilí o zachování a rozvoj svébytnosti menšiny
- Menšina má historickou souvislost s ČR

Zákon č. 273/2001 Sb. O právech příslušníků národnostních menšin § 2

Na území ČR žijí tyto národnostní menšiny:

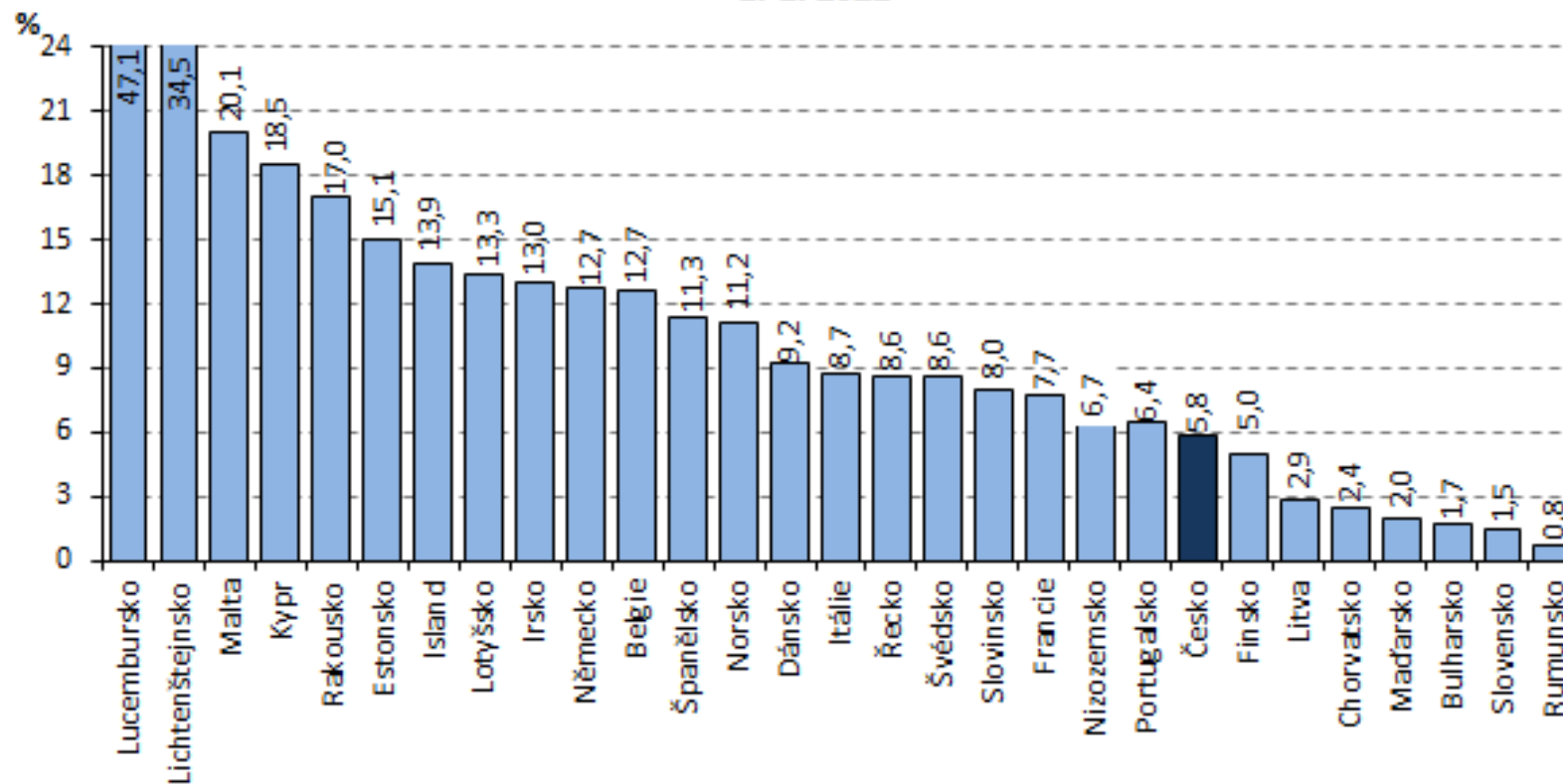
- ukrajinská, slovenská, německá, maďarská, polská, rakouská, romská, bulharská, chorvatská, rusínská, řecká
- Etnické a národnostní skupiny - vietnamská, rumunská

Cizinci: Cizinci v ostatních zemích EU

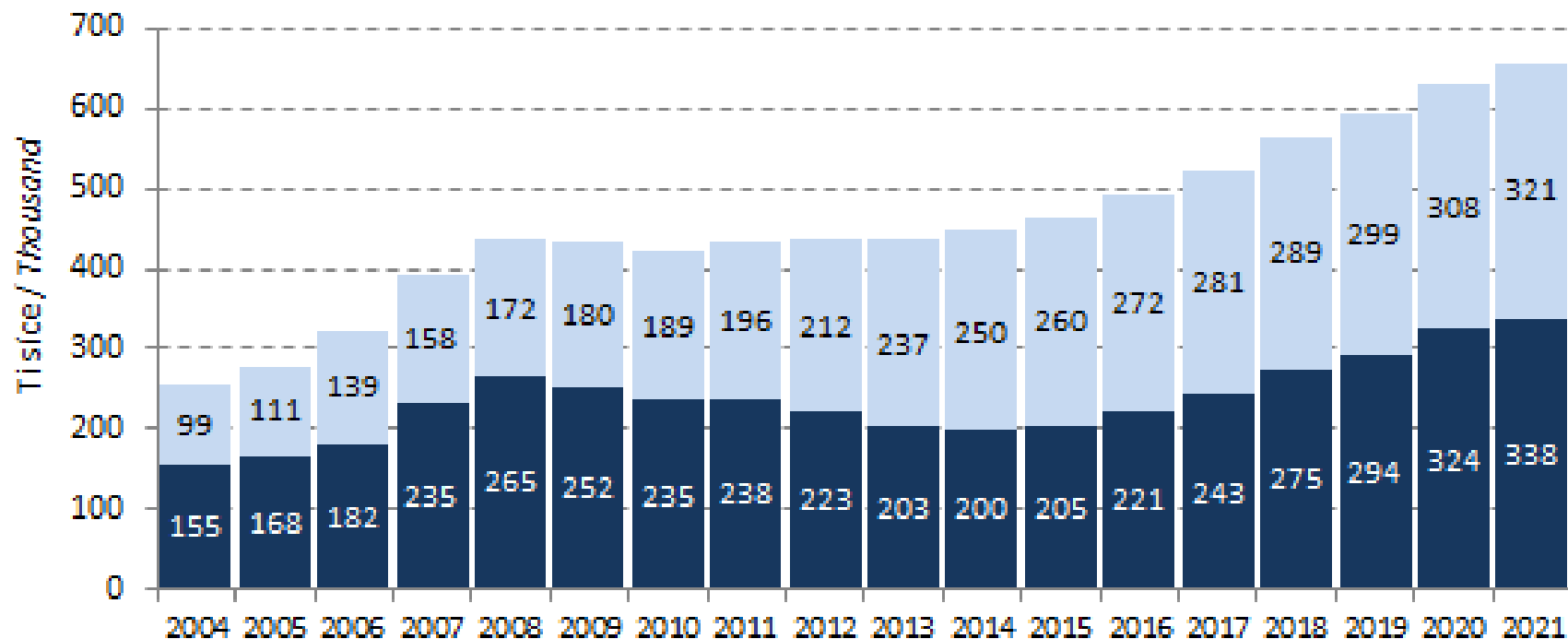
[Cizinci: Cizinci v ostatních zemích EU | ČSÚ \(czso.cz\)](#)

PODÍL CIZINCŮ NA OBYVATELSTVU VE VYBRANÝCH EVROPSKÝCH STÁTECH
SHARE OF FOREIGNERS IN THE POPULATION - SELECTED EUROPEAN COUNTRIES

1. 1. 2021

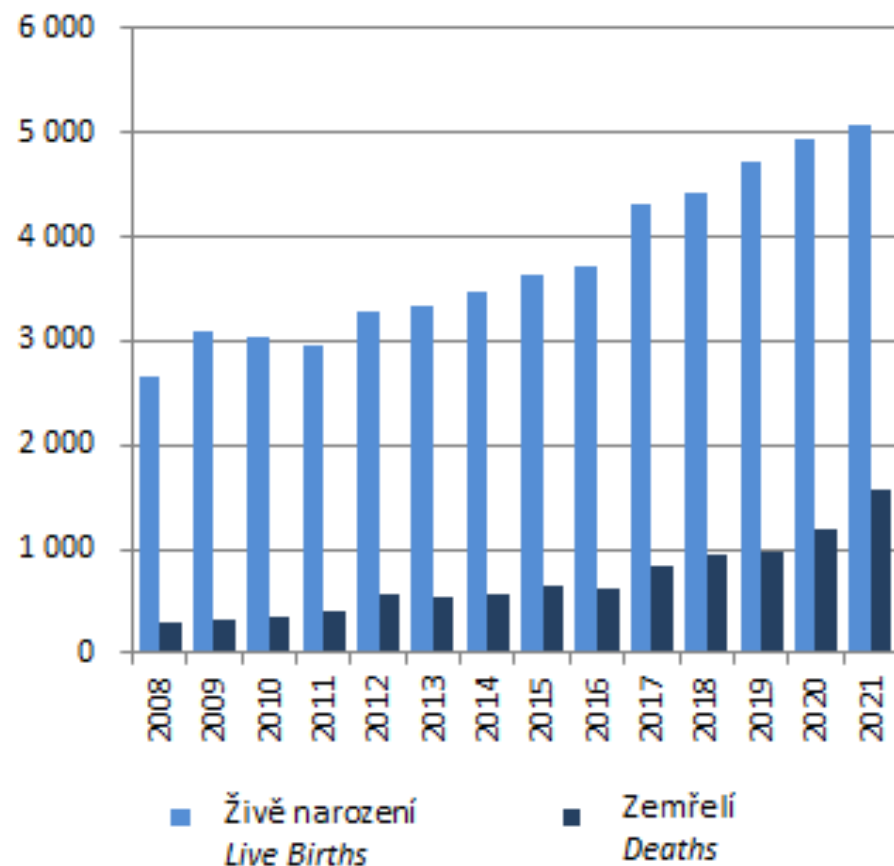
VÝVOJ POČTU CIZINCŮ PODLE TYPU POBYTU
DEVELOPMENT OF THE NUMBER OF FOREIGNERS BY TYPE OF RESIDENCE
2004 - 2021 (31. 12.)

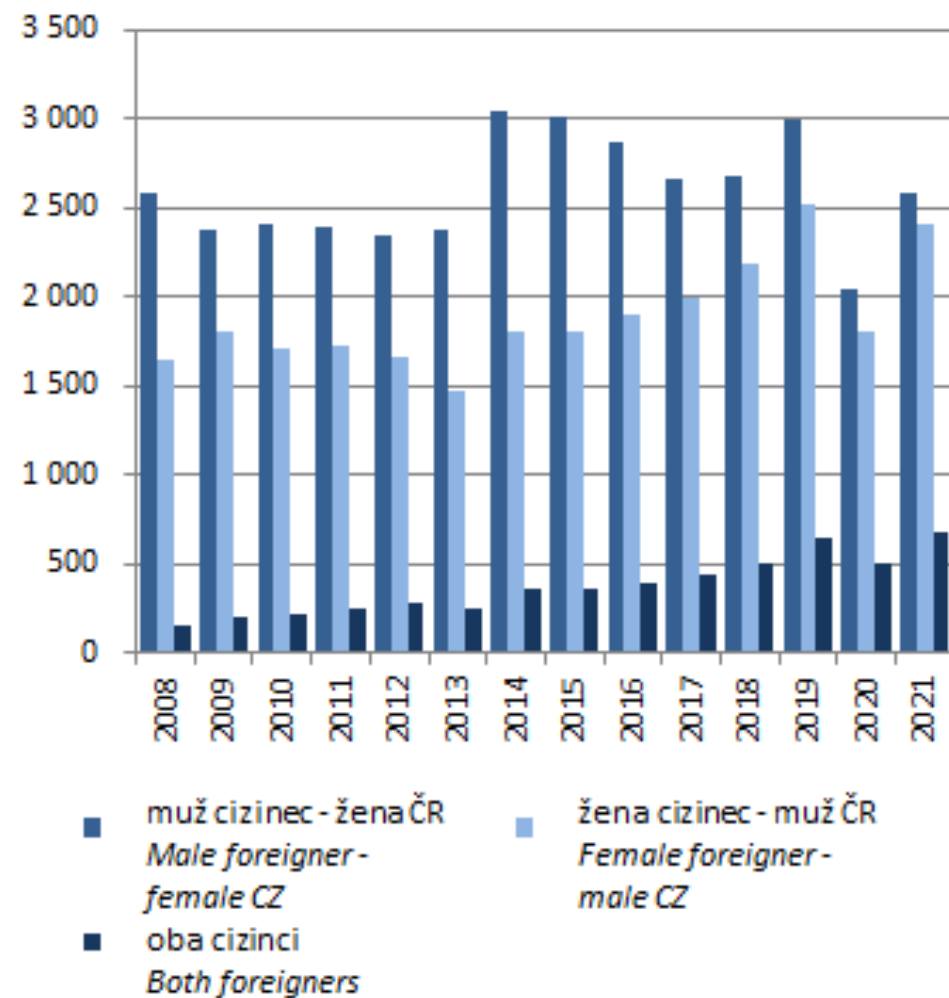
■ DLOUHODOBÉ POBYTY NAD 90 DNŮ
 LONG-TERM RESIDENCE OVER 90 DAYS

■ TRVALÉ POBYTY
 PERMANENT RESIDENCE

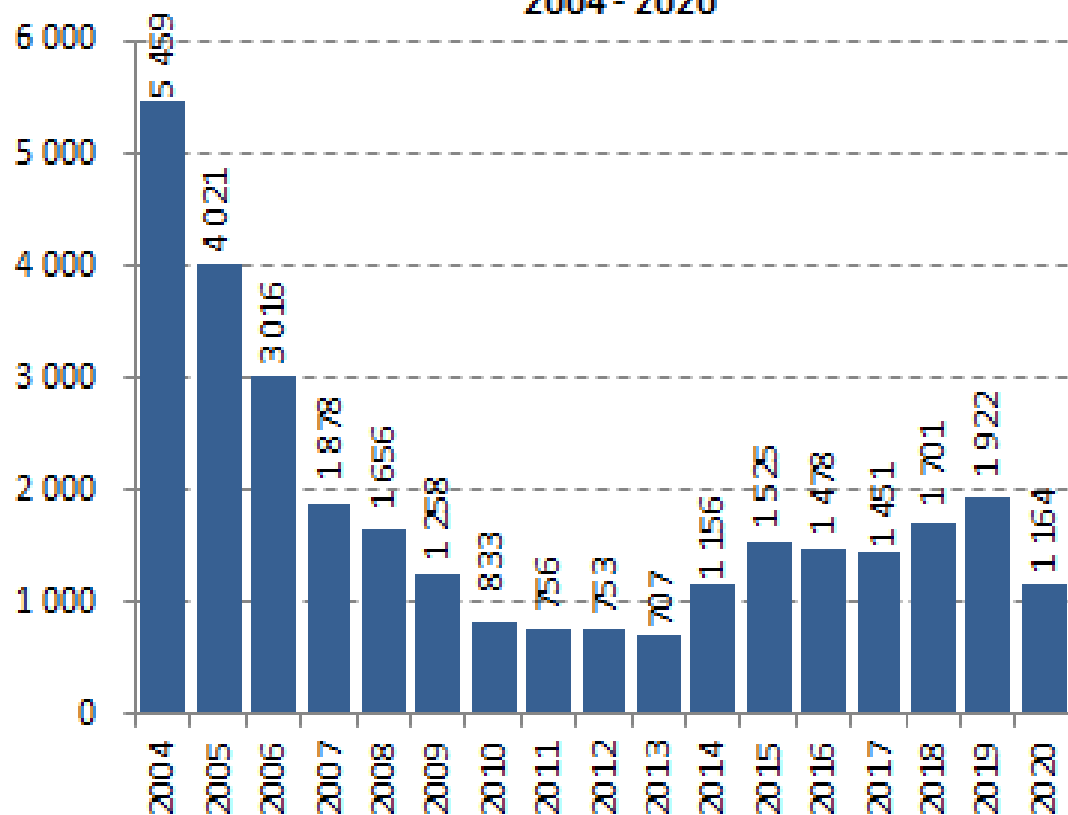
ŽIVĚ NAROZENÍ A ZEMŘELÍ CIZINCI 2008 - 2021
LIVE BIRTHS AND DEATHS OF FOREIGNERS

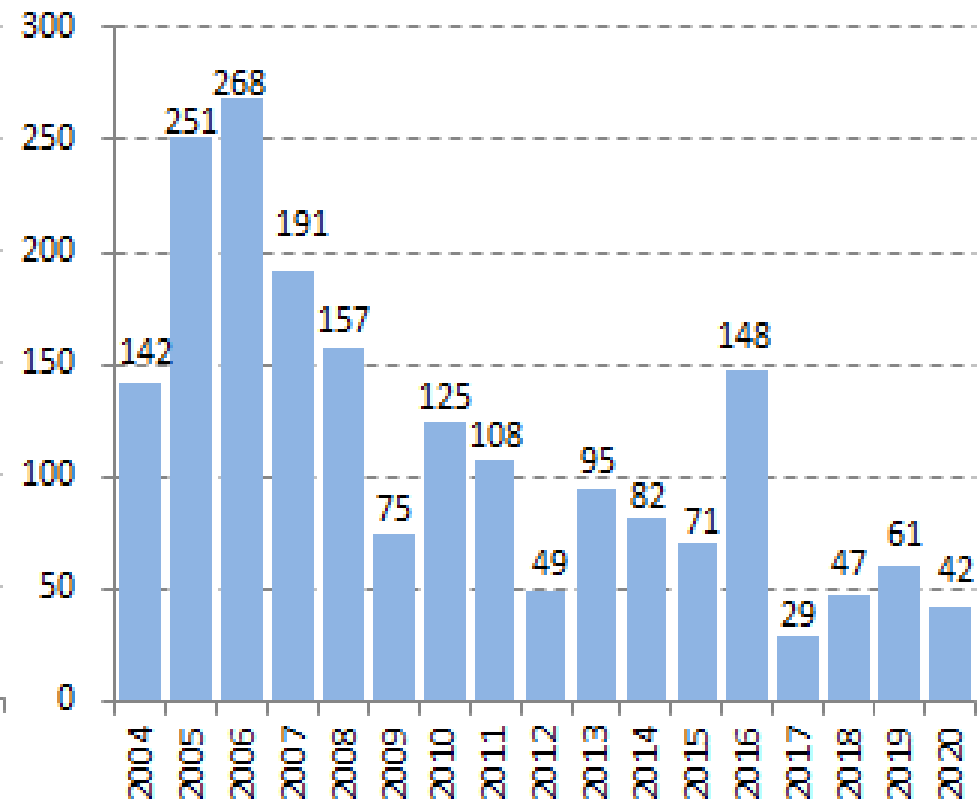
SŇATKY CIZINCŮ 2008 - 2021
MARRIAGES OF FOREIGNERS

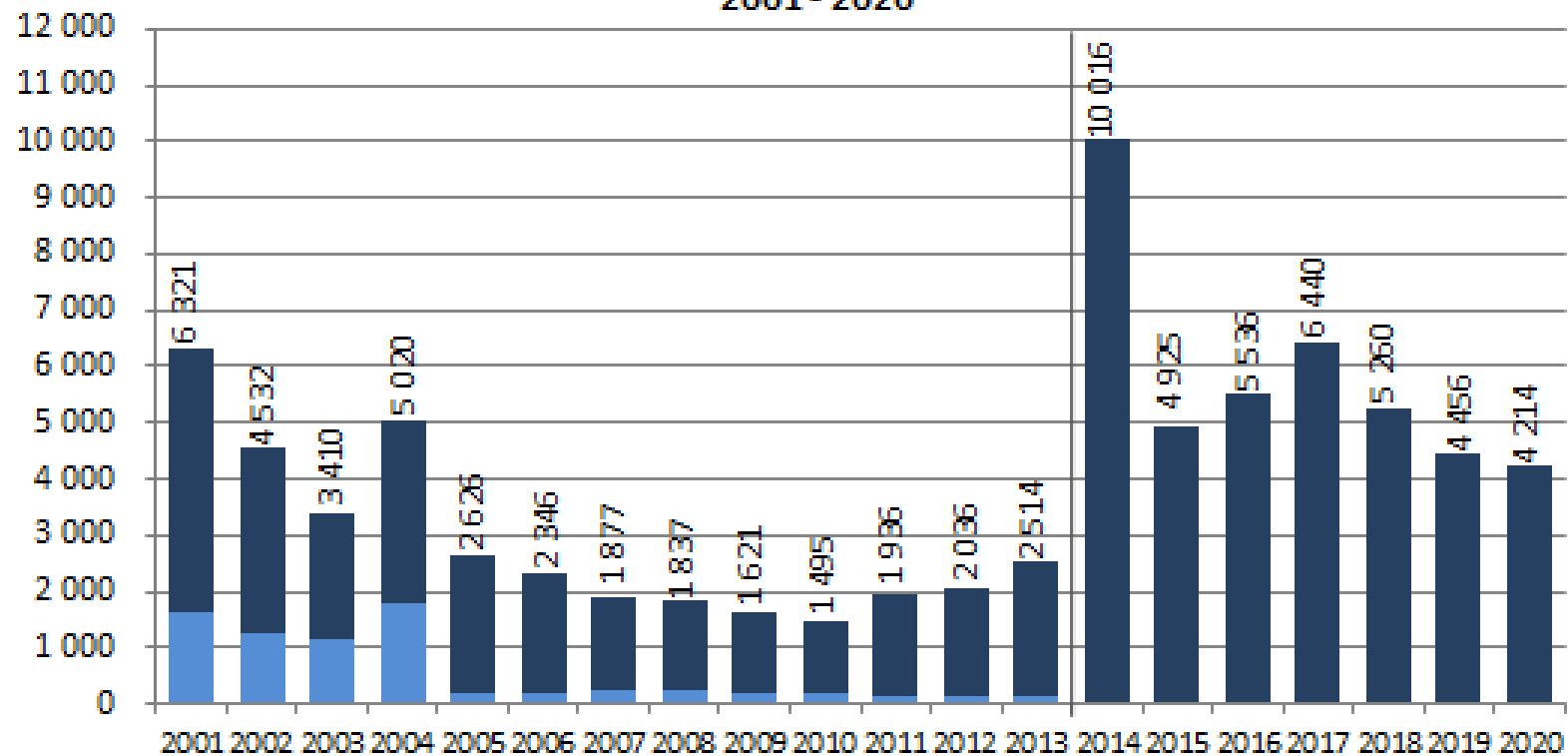
**VÝVOJ POČTU ŽADATELŮ
O MEZINÁRODNÍ OCHRANU V ČR**
*DEVELOPMENT OF THE NUMBER OF APPLICANTS FOR
INTERNATIONAL PROTECTION*
2004 - 2020

POČTY UDĚLENÝCH AZYLŮ
NUMBER OF ASYLUM GRANTED
2004 - 2020

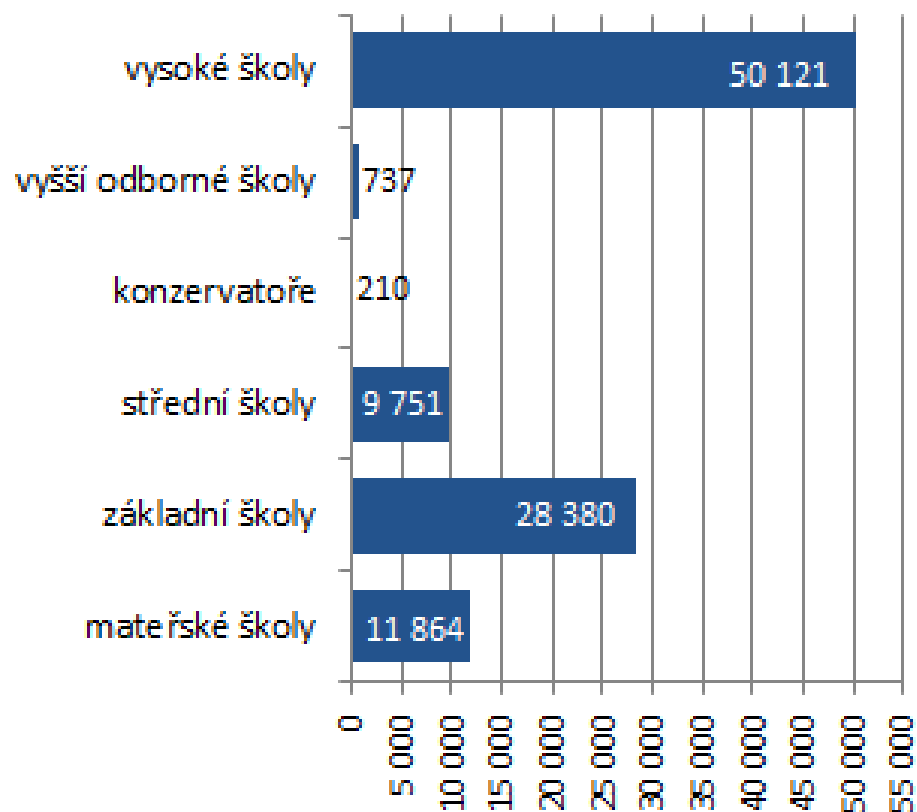

STÁTNÍ OBČANSTVÍ ČR NABYTÁ BĚHEM ROKU
CZECH CITIZENSHIP ACQUIRED PER YEAR
2001 - 2020

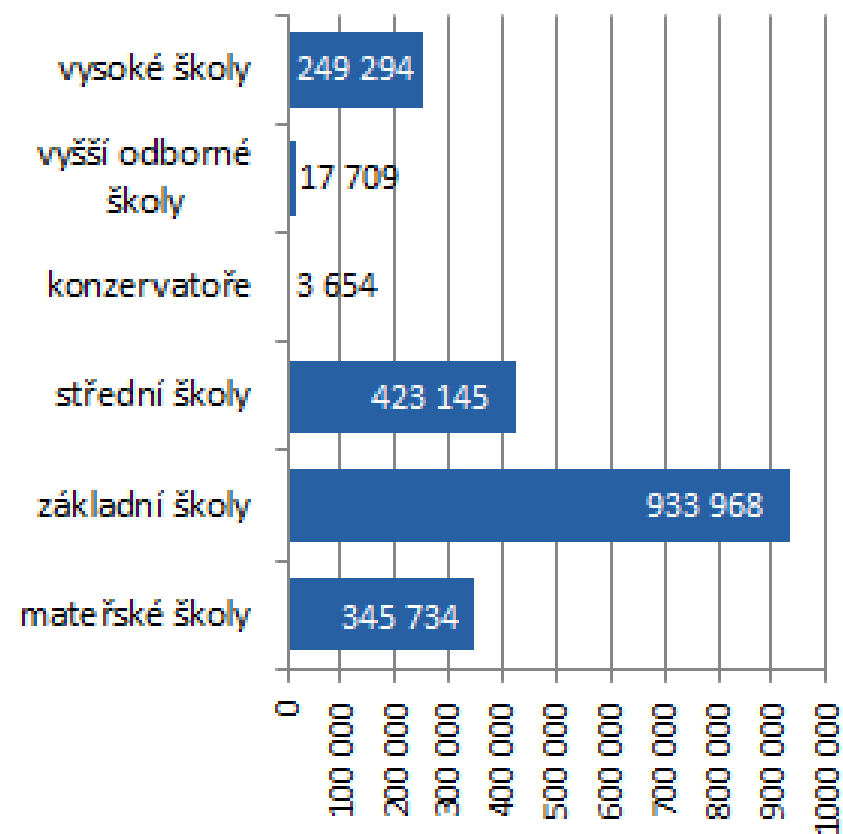

■ Zák. č. 40/1993 Sb. + Zák. č. 186/2013 Sb. /
 Act Nr. 40/1993 Sb. + Act Nr. 186/2013 Sb.
 ■ Zák. č. 193/1999 Sb. / Act Nr. 193/1999 Sb.

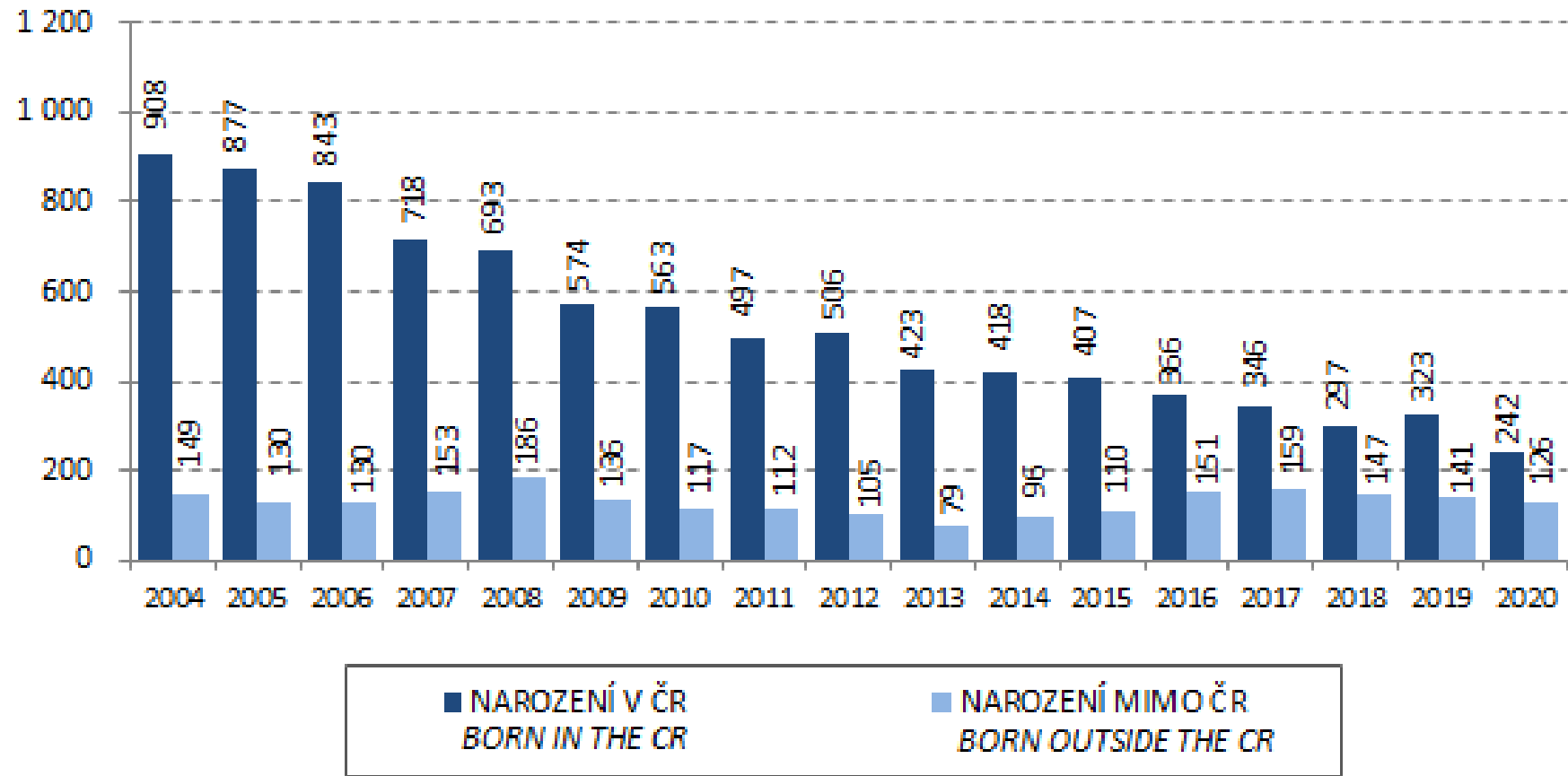
**POČTY ZAHRANIČNÍCH STUDENTŮ
NA RŮZNÝCH TYPECH ŠKOL 2020/21**
*NUMBER OF FOREIGN STUDENTS BY
TYPE OF SCHOOL*

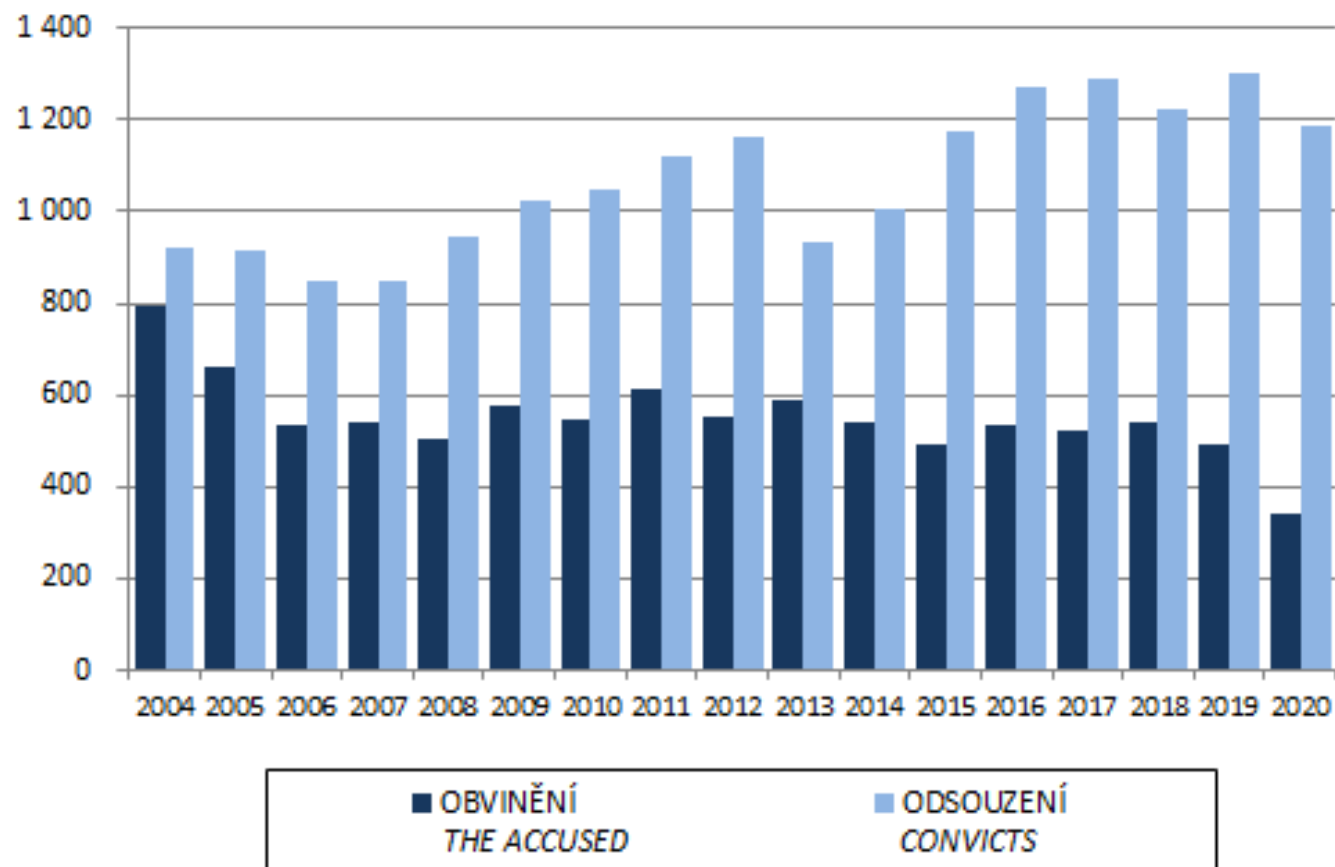
**POČTY ČESKÝCH STUDENTŮ NA RŮZNÝCH
TYPECH ŠKOL 2020/21**
*NUMBER OF CZECH STUDENTS BY
TYPE OF SCHOOL*

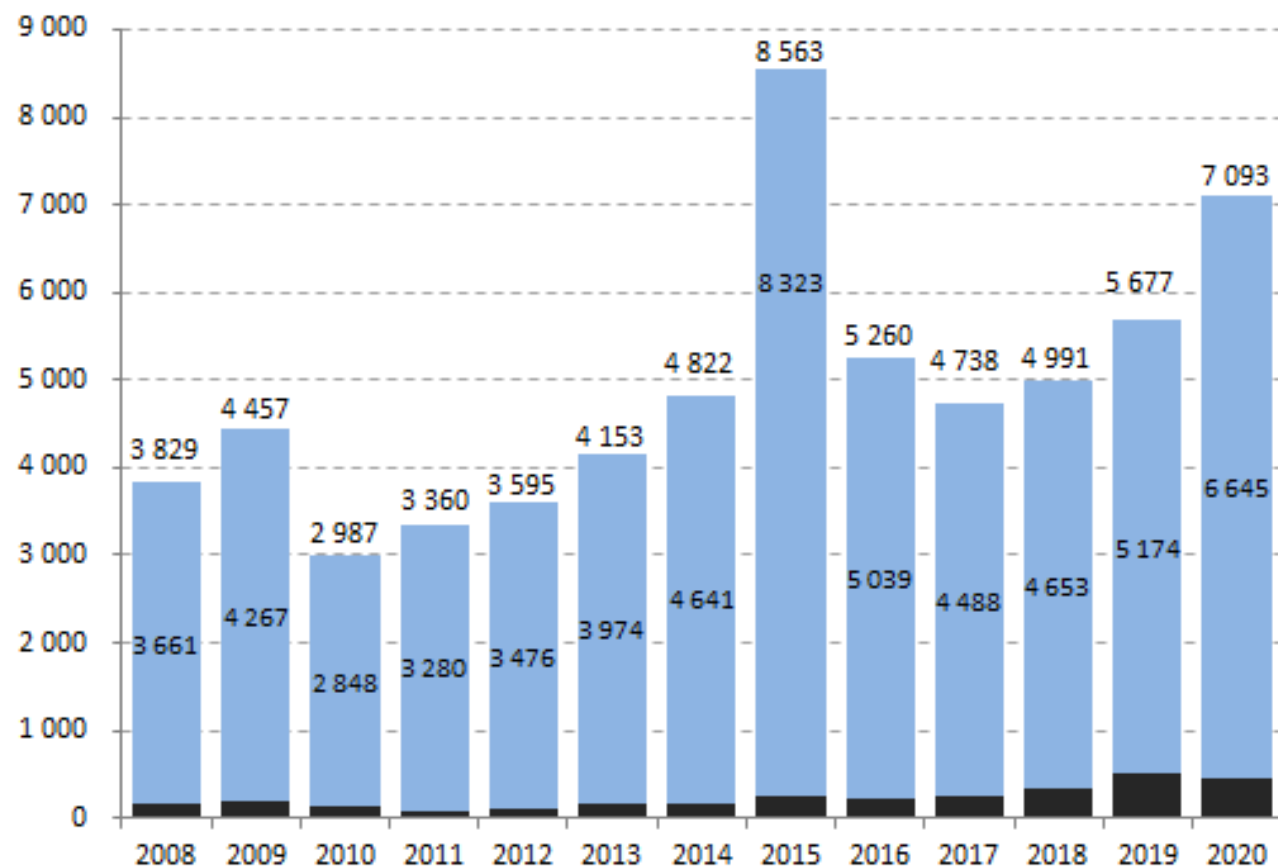
NOVĚ HLÁŠENÁ ONEMOCNĚNÍ TBC V ČR
PODLE ZEMĚ NAROZENÍ NEMOCNĚHO
NEW NOTIFIED TB CASES IN THE CR BY THE PATIENT'S
COUNTRY OF BIRTH

**OBVINĚNÍ A ODSOUZENÍ CIZINCI
VE VĚZNICÍCH A VAZEBNÍCH VĚZNICÍCH**
*ACCUSED AND CONVICTED FOREIGNERS
IN CUSTODIAL ESTABLISHMENTS AND PRISONS*
2004 -2020

NELEGÁLNÍ MIGRACE CIZINCŮ
ILLEGAL MIGRATION OF FOREIGNERS
2008 - 2020

■ PŘES STÁTNÍ HRANICE / ACROSS THE STATE BORDERS
■ NELEGÁLNÍ POBYT / ILLEGAL STAY

Uprchlická krize

Aktuální počty UNHCR

<https://data2.unhcr.org/en/situations/mediterranean>

České stránky <https://www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html>

The boundaries and names shown and the designations used on this map do not imply official endorsement or acceptance by the United Nations

Most common nationalities of Mediterranean sea and land arrivals from January 2021

NOTE: Detailed data on countries of origin of arrivals to Spain in 2021 has yet to be made available by relevant authorities.

Country of origin	Source	Data date	Population
Tunisia		31 Jul 2022	20.0% 23,932
Egypt		31 Jul 2022	14.4% 17,242
Bangladesh		31 Jul 2022	12.5% 14,920
Syrian Arab Rep.		31 Jul 2022	6.6% 7,881
Afghanistan		31 Jul 2022	5.8% 6,881
Côte d'Ivoire		31 Jul 2022	4.7% 5,665
Iran (Islamic Rep. of)		31 Jul 2022	4.1% 4,933
Eritrea		31 Jul 2022	3.3% 3,989
Guinea		31 Jul 2022	3.1% 3,693
Others		31 Jul 2022	2.9% 3,468

Sea and land arrivals monthly

300k

Total arrivals in 2022

84,058

Last updated 28 Aug 2022

Sea arrivals in 2022

78,961

Last updated 28 Aug 2022

Land arrivals in 2022

5,097

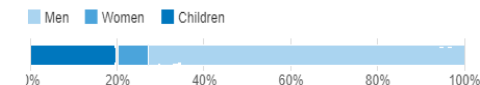
Last updated 21 Aug 2022

Dead and missing in 2022 (estimate)

1,004

Last updated 28 Aug 2022

Demography of Mediterranean sea arrivals from January 2021

Previous years	Arrivals *	Dead and missing
2021	123,318	3,231
2020	95,774	1,881
2019	123,663	1,510
2018	141,472	2,277
2017	185,139	3,139
2016	373,652	5,096

MUNI
MED

Legislativní rámec

- Zákon č. **68/1965 Sb.**, *o pobytu cizinců* na území ČSSR (platný do 30. 9. 1992, poté byl nahrazen zákonem č. 123/1992 Sb., *o pobytu cizinců na území ČSFR* s platností od 1. 10. 1992 až do 1. 1. 2000).
- Po rozpadu ČSFR byl zákon převzat do české Sbírky zákonů. Od 1. 1. 2000 byl původní zákon nahrazen Zákonem č. **326/1999 Sb.**, *o pobytu cizinců* (zákon byl upraven několika novelami, aby byla zajištěna kompatibilita legislativy ČR a EU, tč. Sb. Zákonů 224/2011).
- [Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Vyhláška č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců](#)
- 18. června 2019 - schválen vládní návrh novely zákona o pobytu cizinců
- Samotná azylová problematika se začala výrazně řešit v bývalém Československu až po roce 1989.

informace pro cizince [Informační publikace pro cizince - Ministerstvo vnitra České republiky \(mvcr.cz\)](#)

- Informace pro Ukrajince [Informace pro ukrajinské občany na území ČR v návaznosti na ruskou agresi na Ukrajině - Ministerstvo vnitra České republiky \(mvcr.cz\)](#)
- [Informace o pomoci Ukrajincům | nasiukrajinci.cz](#)

ZRYCHLENÉ UKONČOVÁNÍ POBYTŮ OPAKOVANĚ TRESTANÝCH CIZINCŮ

Nově bude možné rychleji ukončit pobyt cizincům, kteří na území České republiky páchají závažnou či opakovanou úmyslnou trestnou činnost.

Proč se toto opatření zavádí?

Cizinci, kteří se u nás dopustili závažné trestné činnosti nebo byli opakovaně odsouzeni za úmyslný trestný čin, představují bezpečnostní riziko. Novelou zákona dojde k ukončení pobytu za méně než 6 měsíců. Dosud tento proces trval i déle než dva roky.

Koho se bude zrychlené ukončení pobytu týkat?

Dotkne se cizinců, kteří byli na území České republiky odsouzeni za závažnou trestnou činnost nebo nejméně třikrát za spáchání úmyslného trestného činu.

Jak bude celý proces probíhat v praxi?

Ukončení pobytu se již nebude přezkoumávat v odvolacím správním řízení, ale cizinec bude moci napadnout rozhodnutí Ministerstva vnitra rovnou u správního soudu. Jednotlivé soudy budou muset rozhodnout do 90 dnů, zatímco dnes nemají na rozhodnutí stanovenou žádnou lhůtu.

POVINNÉ ADAPTAČNĚ-INTEGRAČNÍ KURZY PRO CIZINCE

Cílem kurzu je seznámit nově příchozí cizince s informacemi souvisejícími s jejich pobytem na území České republiky.

Komu je kurz určen?

Kurz je určen nově příchozím cizincům ze zemí mimo Evropskou unii, kteří přijeli do České republiky pracovat nebo za rodinou a plánují zde pobývat déle než 1 rok. Občanů států Evropské unie se netýkají.

Jak bude kurz probíhat?

Kurz bude trvat 8 hodin, během kterých se cizinci seznámí s právy a povinnostmi souvisejícími s jejich pobytem na území České republiky, se základními hodnotami České republiky, místními poměry a převládajícími kulturními zvyklostmi. Cizinec bude povinen kurz absolvovat do 1 roku od svého příjezdu. Se zavedením povinné účasti na kurzu se počítá od roku 2021, avšak pilotně již tento kurz úspěšně probíhá od roku 2012.

Kdo bude realizaci kurzů zajišťovat?

Kurzy budou organizovány regionálními Centry na podporu integrace cizinců.

Mezinárodní ochrana

- Problematiku mezinárodní ochrany upravuje zákon o azylu č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.
- Mezinárodní ochrana je udělena formou azylu či doplňkové ochrany.

Azyl

- „Azyl je ochranný pobyt, který stát poskytuje státnímu příslušníku třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti v souvislosti s jejím pronásledováním zpravidla z důvodů politických (specifikace dle platné legislativy ČR).
- Azylant je cizinec, kterému byl udělen azyl, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení azylu.“

(MV ČR, Terminologický slovník)

Video detenční zařízení <http://www.mvcr.cz/migrace/clanek/video-video.aspx>

Zahájení správního řízení

- „je vázáno na prohlášení cizince, ze kterého je zřejmý úmysl požádat o udělení mezinárodní ochrany.
- Takové prohlášení lze učinit pouze na území ČR **písemně** nebo **ústně do protokolu**.

Prohlášení je možno učinit:

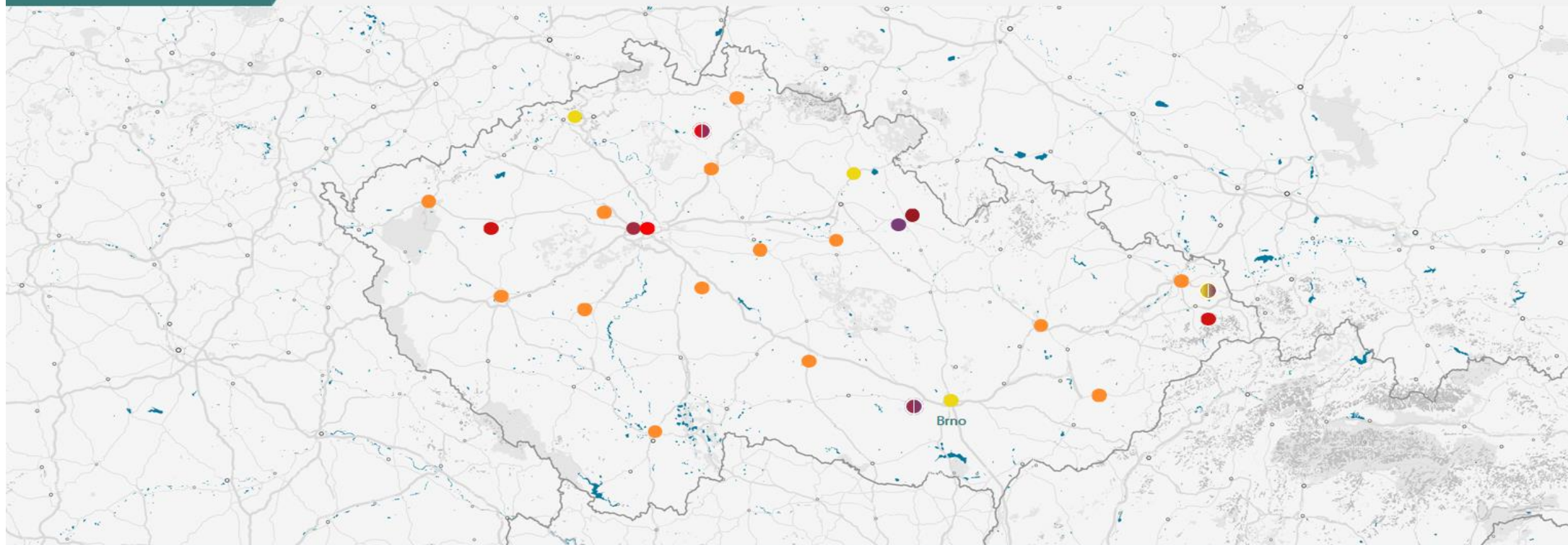
- na hraničním přechodu,
- v přijímacím středisku,
- na odboru cizinecké a pohraniční policie za podmínky, že se cizinec dostavil dobrovolně,
- v zařízení pro zajištění cizinců,
- ve zdravotnickém zařízení v průběhu hospitalizace,
- ve vězení.

Cizinec má povinnost dostavit se **do 24 hodin od prohlášení do přijímacího střediska**, kde podá žádost o mezinárodní ochranu.

Výjimkou jsou pouze situace, kdy se z objektivních důvodů dostavit nemůže (hospitalizace, vězení) – pracovník MV ČR sepíše žádost o mezinárodní ochranu

Naše zařízení

Pro více informací klikněte na bod na mapě

Přijímací střediska - PŘS (?) Pobytová střediska - PoS (?) Integrovaná azylová střediska - IAS (?) Zařízení pro zajištění cizinců - ZZC (?)

Centra na podporu integrace cizinců - CPIC (?) Koordinační centrum pro cizince (?) Ředitelství SUZ (?)

Správa uprchlických zařízení

- Zabezpečuje provoz jednotlivých azylových zařízení a zařízení pro zajištění cizinců, která byla zřízena v roce 1996.

Zařízení SUZ- azylová zařízení

- **přijímací střediska**
- **pobytová střediska**
- **integrační azylová střediska**

- **Zařízení pro zajištění cizinců**

Přijímací střediska

- prvotní ubytování nově příchozích žadatelů o mezinárodní ochranu (udělení mezinárodní ochrany může být formou azylu nebo doplňkové ochrany),
- saturace všech základních potřeb až do ukončení vstupní procedury,
- karanténní důvod uzavřeného typu,
- zařízení nelze volně opustit.

Vstupní procedura:

- je povinná,
 - identifikace totožnosti prováděnou cizineckou policií,
 - zahájení řízení o udělení mezinárodní ochrany správním orgánem,
 - vstupní pohovor a sociální šetření,
 - předepsaná vstupní zdravotní prohlídka
-
- K dispozici jsou žadatelům o mezinárodní ochranu služby sociální, psychologické, právní, zdravotní, volnočasové aj. dle potřeb.
-
- tranzitní prostor mezinárodní letiště V. Havla Praha - Ruzyně a Zastávka (JmK)

Pobytové středisko

- žadatelé, kteří mají vstupní procedury v přijím. stř. ukončené a čekají na konečné rozhodnutí o udělení mezinárodní ochrany.
- pozornost věnována ohroženým skupinám - nezletilí žadatelé bez doprovodu, samotné ženy s dětmi, senioři, fyzicky, psychicky či sociálně handicapované osoby a oběti fyzického nebo psychického násilí.
- otevřená zařízení
- strava je žadatelům zajištěna dvěma způsoby
- Kostelec nad Orlicí, Havířov, Zastávka

Integrační azylová zařízení

- osoby, kt. byla přiznána mezinárodní ochrana, vstoupily do Státního integračního programu a požádali o dočasné ubytování (na základě smlouvy a hradí si je klient sám, nejvíce 18 měsíců);
- osvojení českého jazyka, získání samostatného bydlení a zaměstnání, ubytování je zpoplatněno.
- Osoby s přiznanou mezinárodní ochranou mají stejná práva a povinnosti v oblasti uplatnění se na trhu práce a ve zdravotně – sociální oblasti, jako i občané ČR.
- Jaroměř, Předlice, Havířov, Brno

Zařízení pro zajištění cizinců

- slouží primárně k zajištění cizinců, kt. bylo vydáno pracovníky cizinecké policie rozhodnutí o správním vyhoštění a o zajištění. Osoby, které se pobytem na území ČR dostaly do rozporu se zákony ČR.
- ztotožněním klienta (často jsou bez platných dokladů)
- zajištěny mohou být jen **osoby ve věku nad 15 let**
- ostrahu zajišťuje Policie ČR, vnitřní smluvní bezpečnostní agentura.
- Bělá pod Bezdězem, Vyšní Lhoty, Balková

Poskytování zdravotní péče

- „Žadatelům o mezinárodní ochranu je zdravotní péče poskytována v rozsahu veřejného zdravotního pojištění. Pojištění jsou u Všeobecné zdravotní pojišťovny a plátcem pojistného je stát.“
- „Azylantů“ jsou pojištěni v rozsahu veřejného zdravotního pojištění a mají možnost výběru zdravotní pojišťovny za stejných podmínek jako občané České republiky.
- Cizincům umístěným v ZZC je poskytována nezbytná a neodkladná zdravotní péče, náklady za zdravotní péči hradí SUZ z vlastního rozpočtu.“

Cizinci / trvalý pobyt

http://cestina-pro-cizince.cz/index.php?hl=cs_CZ

- **Od 1. ledna 2009** musí cizinec prokázat znalost českého jazyka, aby **mohl získat povolení k trvalému pobytu na území ČR.**
- Povinnost se nevztahuje na občany Evropské unie, Norska, Islandu, Lichtenštejnska, Švýcarska a na jejich rodinné příslušníky.

4 možnosti, jak být zdravotně pojištěn v ČR

- 1. Veřejné zdravotní pojištění u české zdravotní pojišťovny** (zaměstnanci, osoby s trvalým pobytem v ČR, azylanté apod.). Zdravotnické zařízení vykazuje péči dané zdravotní pojišťovně, a ta ji uhradí.
- 2. Veřejné zdravotní pojištění od jiné zdravotní pojišťovny v EU** (osoby s trvalým pobytem v jiném státě EU dočasně žijící v ČR, resp. cestující přes ČR). Zdravotnické zařízení prostřednictvím Centra mezistátních úhrad vykáže péči zahraniční zdravotní pojišťovně, a ta ji uhradí.
- 3. Mezistátní smlouvy o zdravotním pojištění** pro občany třetích zemí. Zdravotnické zařízení vykáže péči Ministerstvu zdravotnictví, které jej uhradí.
- 4. Komerční zdravotní pojištění nebo cestovní pojištění.** Cizinci ze zemí mimo EU, projíždějící nebo při dočasném pobytu v ČR by měli mít komerční cestovní pojištění. Cizinci žijící v ČR bez trvalého pobytu musí mít komerční zdravotní pojištění. Zdravotnické zařízení vykáže péči příslušné komerční pojišťovně, a ta ji uhradí.

<https://www.mesec.cz/clanky/zdravotni-pojisteni-cizincu-kdo-komerčni-a-kdo-ziska-verejne/>

zdravotní pojištění cizinců <https://www.vzp.cz/pojistenci/informace-a-zivotni-situace/zdravotni-pojisteni-cizincu>

European Health Insurance Card – EHIC

Evropský průkaz zdravotního pojištění

- vydáván v jazyce příslušného státu
- všechny země EU používají na lícové straně průkazu EHIC stejný vzhled a uvádějí stejné údaje (▲ v poli č. 3 je vždy příjmení pojištěnce, v poli č. 7 kód zdravotní pojišťovny)
- standardně doba platnosti 10 let (mohou být okolnosti, kdy je platnost omezena)

- Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Spojené království, Španělsko, Švédsko
- Island, Lichtenštejnsko, Norsko a Švýcarsko.

2019 nové u VZP

Dosavadní průkaz pojištěnce

Zelená karta

- pro občany zemí mimo Evropskou unii, kteří pracují v ČR
- průkaz platí jen na území ČR a vydává se vždy na jeden rok

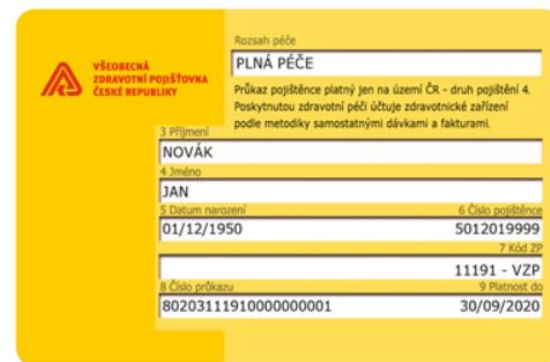

Dosavadní průkaz pojištěnce

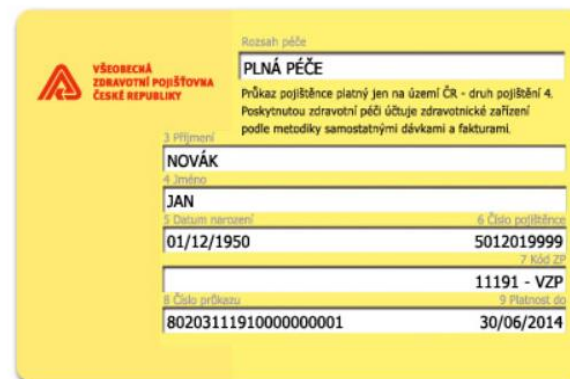

Žlutá karta

- pro osoby (většinou cizinci z jiné země EU), které jsou u VZP registrováni jako u „výpomocné pojišťovny“
- platnost 1 rok
- na průkazu vyznačena varianta péče:
 - plná péče
 - nezbytná péče
 - nutná a neodkladná péče

Dosavadní průkaz pojištěnce

Zdroje k doplnění

- Varianty průkazu <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=653&langId=cs>
- Ověření platnosti průkazu <https://www.vzp.cz/ehic>
- Evropský průkaz zdravotního pojištění <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=559&langId=cs>
- Evropská komise prověřuje dlouhodobé pojišťování cizinců v Česku. Nemají možnost volby 22.8.2022
https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/pojistovna-vzp-zdravotni-pojisteni-cizincu_2208221100_mst
- Kancelář zdravotního pojištění <https://kancelarzp.cz/administrativni-postupy-zahranicni-pojistenec/>
- Administrativní postup nezbytné péče u cizince <https://kancelarzp.cz/administrativni-postupy-zahranicni-pojistenec/nezbytna-pece-pojistenec-ze-statu-eu-ehp-britanie-ci-svycarska-2/>
- Doklad o cestovním zdravotním pojištění při pobytu delším než 90 dnů
<https://www.mvcr.cz/mvcren/docDetail.aspx?docid=21670618&doctype=ART>

Domů / Administrativní postupy – zahraniční pojištěnec

Zahranichní pojistěnec - nárok, postup a úhrada

**Ověření pojištění
a výpomocná
registrace
zahraničních
pojištěnců**

Nezbytná péče

definice, vykázání,
úhrada

Plánovaná péče

definice, vykázání,
úhrada

Plný rozsah péče

definice, vykázání,
úhrada

**Léčení pacienta ze
třetího státu**

definice, vykázání,
úhrada

Doporučený postup pro poskytovatele zdravotních služeb při ošetření zahraničních pojištěnců

Nezbytná péče

Postup poskytovatele zdravotních služeb při poskytování služeb a jejich vyúčtování:

- závislosti na dokladu, kt. se pojištěnec prokáže (od toho se liší rozsah poskytovaných služeb a administrativní postup)

Jaký doklad	Jakou péči	Jaká další administrativa	Jak vyúčtovat
EHIC	Nezbytná péče	Výpomocná registrace – provádí zdravotnické zařízení primárně elektronicky pomocí eKZP	Pod kódem 4, zvláštní faktura a dávka, na základě již přiděleného výpomocného čísla pojištěnce
REPL	Nezbytná péče	Výpomocná registrace – provádí zdravotnické zařízení primárně elektronicky pomocí eKZP	
Žlutý průkaz – nezbytná péče	Nezbytná péče	žádná*	
Potvrzení o registraci – nezbytná péče	Nezbytná péče	žádná*	
XY/CZ 111	Neodkladná péče	Výpomocná registrace u ZP – musí pacient	
Potvrzení o registraci – neodkladná péče	Neodkladná péče	žádná*	

* předložený doklad je výsledkem již provedené výpomocné registrace, již obsahuje výpomocné číslo pojištěnce nutné pro vyúčtování

Doporučený postup pro poskytovatele zdravotních služeb při ošetření zahraničních pojištěnců

Cizí pojištěnec nepředložil žádný relevantní nárokový doklad

- zahraniční národní průkaz pojištěnce, nebo identifikační doklad (občanský průkaz, pas) nezakládá nárok na výpomocné hrazení nákladů českou zdravotní pojišťovnou.

Jakou péči vyžaduje?	Odkud je?	Typ péče	Jak vyúčtovat?
Neplánovaná péče	pojištěnec členského státu	ambulantní péče	platba přímo od pacienta
		nemocniční péče	vyžádání náhradního dokladu
	osoba z bilaterálního státu	ambulantní péče	platba přímo od pacienta
		nemocniční péče	vyžádání náhradního dokladu
	osoba ze třetího státu	nerozhoduje	platba přímo od pacienta
	Plánovaná péče	nerozhoduje	nerozhoduje

Doporučený postup pro poskytovatele zdravotních služeb při ošetření zahraničních pojištěnců

Cizí pojištěnec nepředložil žádný relevantní nárokový doklad

– ZZ se pokusí získat náhradní nárokový doklad:

- ✓ Prostřednictvím aplikace e-kzp.cz, která ze zahraničí vyžádá nárokový doklad a po jeho obdržení provede výpomocnou registraci pacienta u zvolené české zdravotní pojišťovny. Výsledkem výpomocné registrace je Potvrzení o registraci a přidělení českého čísla pojištěnce, na základě kterého může být péče vyúčtována podle Metodiky pro pořizování a předávání dokladů samostatnou fakturou se samostatnými dávkami, pod kódem pojištění 4.
- ✓ Prostřednictvím zvolené české smluvní zdravotní pojišťovny, kterou si zvolí cizí pojištěnec, nebo pokud to vzhledem ke zdravotnímu stavu pacienta není možné, zvolí českou smluvní zdravotní pojišťovnu zdravotnické zařízení.
- ✓ Nemocnice si může příslušný doklad ze zahraničí obstarat také sama, a to buď přímo od zahraničních institucí, nebo prostřednictvím osob doprovázejících pacienta.

Pro všechny uvedené cesty obstarání náhradního dokladu ze zahraničí je třeba znát osobní údaje pacienta a název instituce, u které je pojištěn. Pokud není instituce známa, je třeba získat i zahraniční adresu pacienta.

S výjimkou postupu prostřednictvím aplikace e-KZP je třeba získaný doklad předložit zdravotní pojišťovně zvolené pacientem a požádat ji o jeho výpomocnou registraci.

Portál e-KZP

– <https://kancelarzp.cz/administrativni-postupy-zahranicni-pojistenec/portal-e-kzp-overeni-pojisteni-a-registrace-pojistence-eu/>

– Přihlášení

Přihlášení

Email: *

Heslo: *

V čem Vám e-KZP pomůže?

1. Zaregistrovat zahraničního pacienta s evropským průkazem
2. Zajistit náhradní doklad pro zahraničního pacienta bez dokladu

Zdroj: <https://www.e-kzp.cz/Account/Login?ReturnUrl=%2F>

Pro pojištěnce ▾

Pro poskytovatele ▾

Portál ukazatelů kvality

Vstup do registru VILP KZP

Portál e-KZP

Léčení pacienta ze třetího státu

Při ošetření pacienta, který není občanem ani pojištěncem žádného z členských států EU, EHP, Velké Británie, Švýcarska či smluvních států (Albánie, Srbsko, Černá Hora, Makedonie, Turecko, Tunisko) je poskytovatel oprávněn požadovat od pacienta přímou úhradu za poskytnuté služby.

Pokud pacient poskytovateli dokladuje komerční pojištění, kryjící nárok na úhradu nákladů péče poskytnuté v ČR, může též poskytovatel úhradu řešit s pojistitelem. To platí zejména v případě, že jde o pacienta s komerčním pojištěním, sjednaným na území ČR (zdravotnické zařízení může být s tímto komerčním pojistitelem dokonce ve smluvním vztahu, v takovém případě se řídí úhrada touto smlouvou).

Z hlediska výše úhrady požadované přímo po pacientovi je nutné rozlišovat, zda jde o neodkladné ošetření, nebo péči poskytovanou nad tento rámec. V případě neodkladného ošetření může být v souladu s cenovým výměrem MZ ČR poskytovatelem účtována pouze aktuální maximálně stanovená hodnota bodu. Jde o stejnou hodnotu bodu, jakou může účtovat nesmluvní zdravotnické zařízení pojišťovně za neodkladnou péči poskytnutou českému pojištěnci. V případě léčení nad rámec neodkladné péče je cena péče cenou smluvní.

Příjem P/K (cizinec) k hospitalizaci – doporučení

- doklad o zdravotním pojištění (průkaz zdravotního pojištění nebo Potvrzení dočasně nahrazující EHIC), kontrolovat platnost průkazu
- doklad k identifikaci (např. cestovní pas, občanský průkaz, řidičský průkaz)
- všechny doklady okopírovat (EHIC z obou stran) a založit do dokumentace
- cizinec s trvalým nebo dlouhodobým pobytem na území ČR nebo při udělení víza má tzv. **evidenční číslo pojištěnce** místo svého rodného čísla (číslo přiděluje Centrální registr pojištěnců veřejného zdravotního pojištění)
- pokud cizinec nemá přiděleno evidenční číslo, nebo ho z nějakého důvodu nemá k dispozici, tak se do NIS zadá datum, měsíc a rok narození + výpomocné číslo 999 (nápomocné pro zavedení cizince do NISu)
- pokud cizinec není pojištěn – povinnost ZZ poskytnout nezbytnou péči v rozsahu s ohledem na zdravotní stav; cizinci se následně vystaví faktura na základě, které musí vynaložené náklady zdravotnickému zařízení uhradit

Do dokumentace:

- doplnit kontakty na příbuzné P/K cizince
- způsob dorozumívání – jazyk, event. kontakt na tlumočnicka (zaznamenat jméno a tel. číslo)
- zjištěná specifika (náboženství, strava, zvyky, omezení a tabu)
- Pokud je pacient samoplátce – výrazně červenou fixou uvést na dokumentaci, žádanky k vyšetření apod.

Komunikace v transkulturním pojetí

- v cizím prostředí jsme vnímavější na řadu podnětu!!! – nonverbální K.
- ve stresu je komunikace obtížnější – mateřský jazyk

Bariéry v komunikaci

- jazykové rozdíly, možné předsudky a stereotypy na obou stranách
- nedostatečná osobní zkušenost ZP s cizí kulturou
- hodnotová orientace, vnímání zdraví a nemoci
- způsob vyjadřování se a prezentace potíží
- obtížné zhodnocení P/K bolesti, strachu, dyskomfortu, únavy ...
- nedostatečná schopnost ZP ovlivnit P/K v komunikaci (uklidnění...)

Čas – vyhnout se „záležitost vybavit co nejrychleji“

Komunikace v transkulturním pojetí

- v jakém jazyce P/K komunikuje
- představit se P/K a objasnit naši pozici
- domluvit se s P/K na způsobu oslovení – zápis do dokumentace + objasnění skladby jména, užívání titulu
 - Tvorba jména, užívání titulů?
 - Množství zdvořilostních frází na začátku komunikace? Rituály a konvence, které kom. doprovázejí?
 - S kým hovořit?
 - Smí se říkat pravda?
 - Jaký význam má v dané kultuře nonverbální komunikace?
- služby tlumočnicka, nebo člena rodiny, který bude překládat
- alternativní způsob K. – slovník, tužka a papír, demonstrace, gesta, piktogramy,
komunikační pas, překladač (translator přes internet, hlasový překladač např. Langie)
internet MZ ČR komunikační karty <https://www.mzcr.cz/komunikacni-karty-pro-pacienty-cizince-a-zdravotniky/>
aplikace REBO <http://rebo.rebomedic.cz/translation>

Doporučení pro K. s cizincem

- mluvit pomalu, srozumitelně, výstižně (jednoduché věty)
- přiměřený tón hlasu - nezvyšovat hlas
- vnímat nonverbální projevy P/K

- pokud není jasné, co chtěl cizinec říct, nechat prostor na vyjádření

- uplatňovat zásady th. komunikace (empatie, aktivní naslouchání, zájem, snaha pochopit P/K problém)

- upozornit cizince na shody a rozdíly v jeho a ve vašem stanovisku k problému, diskuse a vyjasnění problému, kompromis na obou stranách s ohledem na dodržování Th režimu

- nepoužívat – zdravotnický slang, odbornou terminologii

- poskytovat písemné informace - datum pro cizince 1. 12. 2020 a ne 1. prosince

- **zpětná vazba**

- častý kontakt s příslušníky jedné a téže skupiny - vhodné naučit se v jejich jazyce pozdrav + mít k dispozici základní fráze